

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARINI İNCELEME
ALT KOMİSYONU**

Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

**27. Dönem 3. Yasama Yılı
2019**

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

1. GİRİŞ

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 17 Ekim 2018 tarihli toplantısında kurulmasına karar verilen Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, 5 Eylül 2019 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeye Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanı ve Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman, Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven, Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi, Çorum Milletvekili Erol Kavuncu, Diyarbakır Milletvekili Oya Eronat, Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan, İstanbul Milletvekili Memet Bülent Karataş, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Van Milletvekili Osman Nuri Gülaçar ile Komisyon uzmanları Taner Geçmez, Ceren Feroğlu ve Eray Mındız iştirak etmiştir.

2. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Dünyada ve ülkemizde insan haklarına saygı, bu konudaki gelişmelerin izlenmesi suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunun sağlanması ve başvuruların incelenmesi amacıyla kurulan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 5 Aralık 1990 tarihli ve 3686 İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu uyarınca görevleriyle ilgili olarak bakanlıklar ile genel ve katma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi isteme ve buralarda inceleme yapma, ilgililerini çağırıp bilgi alma yetkisine sahiptir (m. 5). Komisyon, incelemelerini kendisi yapabileceği gibi alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilmektedir (m. 6).

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde yukarıda zikredilen hükümler uyarınca kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan insan hakları ihlallerinin incelenmesi amacıyla ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmaktadır.

Alt Komisyon, yaptığı incelemelerde hem uluslararası hukuk hem de iç hukuk düzenlemelerini göz önünde bulundurmaktadır. Alt Komisyon, yaptığı incelemelerde tespit ettiği ihlal ve sorunların giderilmesi ve ihlal veya sorun yaşanmayan alanlarda ise mevcut koşul ve imkânların daha da iyileştirilmesi için atılması gereken adımlarla ilgili olarak ulaştığı sonuçları, doğrudan ilgisi olması hasebiyle Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşmaktadır.

Alt Komisyon, yapılan incelemelerde ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunlarını da yerinde incelemek suretiyle bütüncül bir yaklaşımla sorunların tespiti ve çözümüne ilişkin öneriler ve girişimlerde bulunma imkânına sahip olmaktadır.

3. İLGİLİ DÜZENLEMELER

Alt Komisyon, incelemelerin Anayasa başta olmak üzere konuyla ilgili uluslararası ve iç hukuk düzenlemelerinin ışığında yapılmasına büyük önem vermektedir. Yapılan incelemelerde; Anayasa, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan diğer alt düzenlemeler ile Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli *“Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar”*, 9 Aralık 1988 tarihli *“Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü”* 14 Aralık 1990 tarihli *“Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”*; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu *“Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni”* (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin *“Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük”, “Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik”* hükümleriyle ilgili diğer mevzuatı dikkate alınmaktadır.

4. İNCELEMELERDE İZLENEN USUL

A. Genel Olarak

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştiği iddiasıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvurular, inceleme öncesinde komisyon uzmanları tarafından gerek ceza infaz kurumu tipi gerek ihlal iddiası temelinde sınıflandırılmakta ve yapılan incelemelerde öncelikle göz önünde bulundurulmaktadır.

Ayrıca 14 Haziran 2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununun 6. maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi uyarınca tanzim edilerek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gönderilen ve komisyon uzmanları tarafından inceleme konusu temelinde sınıflandırılarak özetlenen raporlar da yapılan inceleme ve değerlendirmelerde göz önünde bulundurulmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında yapılan incelemelerde öncelikle infaz kurumuyla ilgili bilgilendirme toplantısı yapılmaktadır. Bu kapsamda yapılan ve ceza infaz kurumlarından sorumlu Bakırköy Cumhuriyet Başsavcı Vekili Muhittin Bayırköylü, Cumhuriyet savcısı Metin Arda ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Yılmaz'ın da katıldığı bilgilendirme toplantısında Silivri Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürü Uğur Erdoğan, ceza infaz kurumları hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Bilgilendirme toplantısında, ceza infaz kurumları hakkında sorulan sorularla ilgili bilgi verilmiştir.

Bilgilendirme toplantısının akabinde Alt Komisyon, 1 Numaralı L Tipi Ceza İnfaz Kurumu, 4 Numaralı L Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur.

Yukarıda zikredilen kurumlarda yapılan incelemelerde rastgele seçilen koşullarda barındırılanların şikâyet ve talepleri, ceza infaz kurumundan herhangi bir yetkili ve görevli nezareti olmaksızın dinlenmiştir.

B. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna Yapılan Başvurular

İnceleme yapılan Silivri ceza infaz kurumlarından 27. Yasama Döneminin başından incelemenin yapıldığı güne kadar genel olarak sağlık sorunlarıyla yeterince ilgilenilmemesi, tedavilerin geç veya hiç yaptırılmaması, kurum personeli tarafından keyfi tutum ve davranışlarda ve kötü muamelede bulunduğu, hükümlü ve tutukluların sosyal faaliyetlerden ve iletişim imkânlarından yararlandırılmadığı, görüş günlerinin düzenlenmesi konusunda tedbir alınmaması nedeniyle özellikle okul çağındaki çocukların devamsızlık yapmadığı sürece hükümlü ve tutukluların görüşüne gelememeleri, nakil taleplerinin yerine getirilmemesi, fiziki koşulların yetersizliği ve tutuksuz yargılanma talepleri konularında başvuruda bulunulmuştur.

Yapılan başvurulardan bir kısmı özellikle tutukluluk sürelerinin uzun veya tutuklama kararlarının haksız olduğu dolayısıyla tutuksuz yargılanma taleplerine ilişkindir. Söz konusu başvurular, Anayasanın 138. maddesi kapsamında yargı organlarının görev alanına girdiğinden ilgililere, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından herhangi bir işlem yapılamayacağı bilgisi verilmiştir.

Diğer başvurular ise ilgisine göre uygun görülen kurumlara gönderilmiş ve yapılan inceleme sonucunda Komisyonumuza gönderilen cevaplar çerçevesinde işlem tesis edilmiştir.

C. Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu Raporları

Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu tarafından tanzim edilerek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gönderilen dönemsel raporlarda kurum tipine göre yer verilen kapsamlı tespit ve değerlendirmelere de değinmekte fayda bulunmaktadır.

İzleme kurulları tarafından yapılan incelemeler sonucunda tanzim edilen raporlarda; kampüste kapasitenin üzerinde hükümlü ve tutuklu bulunduğu, kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu bulundurulmasının fiziki koşullarda yetersizliğe neden olduğu, sağlık hizmetlerinin personel yetersizliği nedeniyle aksadığı, içme ve kullanma suyu boruların eski ve paslı olmasından dolayı kullanıma elverişsiz olduğu ve sağlık sorunlarına neden olduğu, madde bağımlılarının cezalarının infazı konusunda yetkililerin önlem alması gerektiği, ağır psikolojik rahatsızlığı olanların infazlarının ayrı bir bölümde sağlık personeli eşliğinde tamamlanmasının uygun olacağı, özellikle emek yoğun çalışan iş yurdu ve atölyelerin sayısının artırılması gerektiği, ihtiyaç duyulan malzemelerin kantinden tedarikinde kısmi sorunlar yaşandığına dair tespitlere yer verilmiştir.

5. İNCELEMELER

A. CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA BİLGİLENDİRME

a. Genel Olarak Kampüs Hakkında Bilgilendirme

Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü 1.035.247 m²'lik bir alan üzerine inşa edilmiştir. Ceza infaz kurumlarının ısınması, otomasyon sistemiyle çalışan merkezi ısıtma sisteminden sağlanmaktadır. Ceza infaz kurumlarının içme suyu ihtiyacı, kampüs içerisinde kurulu şehir şebekesine bağlı su deposundan sağlanmaktadır. Odalara verilen sıcak ve soğuk su miktarı, barınan hükümlü ve tutuklu sayısı dikkate alınarak kişi başına günlük 50 litre sıcak ve 200 litre soğuk sudur ve bu miktar dijital vanalar aracılığıyla hesaplanarak verilmektedir. Ceza infaz kurumlarının dış koruması, kampüste bulunan Jandarma Tabur Komutanlığı tarafından sağlanmaktadır.

Kampüste günde yaklaşık 25.000 kişiye yemek hazırlayabilecek şekilde tasarlanmış olan genel mutfak, kampüsün yemek ihtiyacının tamamını karşılayabilecek kapasitededir. Mutfakta yapılan yemekler, gıda mühendisi ve diyetisyen denetiminde hazırlanmakta olup, yemeklerin yapımında Sağlık Bakanlığınca belirlenen kişi başı günlük ortalama 2.300 kalori

değeri esas alınmaktadır. Kampüste ayrıca günlük 30.000 ekmek kapasiteli ekmek fırını bulunmaktadır. Ayrıca doktor ve diyetisyen tarafından diyet raporu verilen hükümlü ve tutuklular için diyet yemeği hazırlanmaktadır

Silivri Açık Ceza İnfaz Kurumunda ziyaretçiler için ziyaret kabul binası bulunmaktadır. Kampüse gelen toplam ziyaretçi sayısı aylık ortalama 65000 kişi civarındadır. Bunların takriben dörtte biri kapalı görüş ve dörtte üçü de açık görüş için gelen ziyaretçilerden oluşmaktadır.

Silivri Açık Ceza İnfaz Kurumu İş Yurdu Müdürlüğü bünyesinde faaliyette bulunan iş atölyelerinde toplam 17 farklı iş kolunda faaliyet gösterilmektedir. Bu atölyelerde toplam 496 hükümlü çalışmaktadır.

İncelemenin yapıldığı tarih itibarıyla kampüste toplam 22781 hükümlü ve tutuklu barındırılmaktadır.

B. CEZA İNFAZ KURUMLARINDA YAPILAN İNCELEMELERDE ULAŞILAN SONUÇ VE TESPİTLER İLE HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

Yukarıda bahsedilen bilgilendirme toplantısının ardından Alt Komisyon, 1 ve 4 numaralı L Tipi Kapalı Ceza Kurumları ile Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksızın şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

a. 1 Numaralı L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

İnceleme öncesinde gerçekleştirilen bilgilendirme toplantısında kurum yetkilileri tarafından da işaret edilen kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılması sorunu, incelemeler esnasında hem Alt Komisyon tarafından bizzat müşahade edilmiş hem de hükümlü ve tutuklular tarafından yoğun bir biçimde şikâyet konusu edilmiştir. Kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılmasının başta fiziki koşulların yetersizliği olmak üzere beraberinde birçok soruna neden olduğu açık bir biçimde görülmüştür.

Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından;

Kendilerine verilen yemeklerin yeterli ve besleyici olmadığı, günlük kişi başı verilen bir ekmeğin yeterli olmadığı dolayısıyla yemeklerin günlük ihtiyacı karşılayacak şekilde iyileştirilmesinin ve kişi başına düşen ekmek sayısında da artış yapılmasının uygun olacağı,

İncelenen ceza infaz kurumlarında başta dış muayenesi ve tedavileri olmak üzere sağlık konusunda ciddi sorun yaşandığı, kurum revirine ve Kampüs içinde bulunan Devlet hastanesine gidişte dış hastanelere sevke göre nispeten daha az sıkıntı yaşanmakla birlikte sorunlar yaşandığı,

Özellikle dış hastanelere sevk gerektiği durumlarda sevke nezaret edecek personel (jandarma personeli) sayısındaki belirgin azalmanın da etkisiyle ciddi sorunlar yaşandığı,

Hükümlü ve tutukluların belki de en çok ihtiyaç duyduğu psikolojik desteğin sağlanması konusunda yine personel yetersizliği nedeniyle hükümlü ve tutukluların psiko-sosyal yardım konusunda yeterince desteklenmediği,

Tuz, yoğurt, deterjan ve benzeri temel ihtiyaç maddeleri başta olmak üzere birçok ürünün uzun süre kantinden tedarik edilemediği, özellikle son günlerde ürün fiyatlarında ciddi artışların meydana geldiği ve bazı ürün fiyatlarının piyasa rayicinden çok yüksek fiyata satıldığı,

Görüş günlerinde kurum personeli tarafından görüşe gelen ziyaretçilere zorluklar çıkarıldığı, görüş süresinin tam kullanılmadığı zira görüş için belirlenen sürenin çoğunun görüş alanına gidiş ve gelişte geçtiği, açık görüşün hükümlü ve tutuklular açısından büyük önem arz etmesine rağmen ziyaretçilerle fiziksel temas kurulmasına izin verilmediği ve bu imkândan dahi mahrum bırakılmanın manevi çöküntüye neden olduğu,

Nakil taleplerinin genel olarak karşılanmadığı, nakil talepleri kabul edildiğinde de nakil masrafı olarak yüksek meblağlarının talep edildiği ve bu nedenle nakillerin fiilen imkânsız hale geldiği ve bu konuda bir çözüm yolunun bulunmasının elzem olduğu,

Spor faaliyetlerine yeterli düzeyde katılım sağlanmadığı, bu olanağın çok sınırlı bir düzeyde kullanıldığı ve faaliyetlerin hem süresinin hem de sayısının artırılmasının uygun olacağı,

İş yurtları ve atölyelerin yetersiz olduğu, taleplerin karşılanmadığı ve taleplerin karşılanması amacıyla bu konuda gereken adımların atılmasının önemli olduğu,

Kurumda bir tane sigara içilmeyen koğuş olduğu, sigara dumanına maruz kalmasında sakınca görölen ve kimi hastalıklardan muzdarip hükümlü ve tutukluların bu koğuşa verildikleri, bu koğuşta kalan diğer hükümlü ve tutukluların bunlarla yaşamak zorunda bırakıldıkları, bu uygulamayla adeta kendilerine hasta bakıcı görevi yüklendiği dolayısıyla bu koğuşta kalanların sigara içmedikleri için adeta cezalandırıldıkları ve bu durumun da kabul edilemez olduğu,

Özellikle belli kurum personeli tarafından hükümlü ve tutuklulara karşı keyfi tutum ve davranışlarda ve özellikle kötü muamelede bulunulduğu, hükümlü ve tutukluların kuruma ilk girişlerinde gayri insani muameleye tabi tutuldukları,

Hükümlü ve tutuklulara verilen günlük sıcak su miktarının kişi başına 50, soğuk su miktarının ise 200 litre olduğu, bu miktarın günlük ihtiyacın karşılanması bakımından yeterli olduğu ve kullanıma elverişlilik konusunda herhangi bir sorun olmadığı,

Kütüphaneden kitap tedariki konusunda herhangi bir sorun yaşanmadığı ve kütüphanede bulunan kitap çeşitliliğinin de yeterli düzeyde olduğu,

şeklinde şikayetlerde ve beyanatlarda bulunulmuştur.

b. 4 Numaralı L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

İncelemede bulunan 1 numaralı ceza infaz kurumunda görüşölen hükümlü ve tutuklular tarafından; kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılması, fiziki imkân ve koşulların yetersizliği, yemeklerin yeterli ve besleyici olmaması, sağlık sorunları, temel ihtiyaç maddelerinin kantinden tedariki konusunda yaşanan sıkıntılar, görüş sürelerinin tam kullandırılmaması, spor faaliyetlerinden yararlandırılmama konularında ileri sürölen şikâyetler 4 Numaralı L Tipi Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular tarafından da genel olarak dile getirilmiştir.

Hükümlü ve tutuklular, yukarıda zikredilen konuların dışında;

Açığa ayrılma koşullarını sağlayan hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna geçemedikleri, cezanın kapalı ceza infaz kurumunda infaz edilmeye devam olunduğu dolayısıyla kanunen tanınmış bir hakkın kullandırılmadığı,

Kütüphaneden istenen kitaplarda herhangi bir sorun yaşanmamasına rağmen dışarıdan kitap tedarikine engel olunduğu, dışarıdan aileler tarafından getirilen kitapların içeriye alınmadığı, hükümlü ve tutukluların kendi paralarıyla kitapları almak istemesi durumunda piyasa fiyatının çok üzerinde bedel talep edilmesi nedeniyle kitapların alınamaması,

Özellikle kurum kütüphanesinde dini kitaplar konusunda ciddi eksiklikler olduğu, Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarının dahi bulunmadığı, en azından bu yayınların tedarik edilerek hükümlü ve tutukluların kullanımına sunulmasının büyük bir eksikliği gidereceği,

Açık görüşlerde, kimi kurum personeli tarafından, ailelerinin yanında hükümlü ve tutuklulara karşı insan onuruna aykırı biçimde küçük düşürücü davranışlarda bulunulduğu ve bu uygulamalara karşı kurum idaresi tarafından herhangi bir tedbir alınmadığı,

Hükümlü ve tutuklulara verilen günlük sıcak su miktarının kişi başına 50, soğuk su miktarının ise 200 litre olduğu, bu miktarın günlük ihtiyacın karşılanması bakımından yeterli olduğu ancak suyun, kirli olması nedeniyle kullanıma elverişli olmadığı, başta cilt hastalıkları olmak üzere birçok hastalığa neden olduğu ve kışın sıcak su temininde de sorunlar yaşandığı,

yönünde şikayetlerde bulunmuşlardır.

c. Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılması, yemeklerin yeterli ve besleyici olmaması, sağlık sorunları, görüş sürelerinin tam kullandırılmaması, spor faaliyetlerinden yararlandırılmama konularında ileri sürülen şikâyetlerin Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bakımından da geçerli olduğu yapılan incelemelerde görülmüştür.

Diğer taraftan Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular;

Görüşlerde mevzuatta tanınan sürenin tam kullandırılmadığı, görüş süresinin genel olarak asgari sınırdan belirlenmesinin neredeyse yazılı bir kural haline dönüştüğü, çocuğu okul çağında olan hükümlü ve tutukluların görüş günlerinin hafta içi olması durumunda çocukların devamsızlık yapmadan görüşe gelmelerinin mümkün olmadığı, bu durumda olan hükümlü ve tutuklular bakımından görüş günlerinin hafta sonuna alınmasının elzem olduğu,

Sohbet hakkı ve dilekçe hakkının kullandırılmadığı, özellikle infaz hâkimliğine yapılan başvuruların ilgili mercilere gönderilmediği ve bu suretle yasal başvuru haklarının kullandırılmadığı,

Hastane sevklerinde çift kelepçe (zincir) uygulamasının yapıldığı hatta bu uygulamanın kampüs içerisinde yer alan hastaneye götürülürken dahi uygulandığı, kampüs içinde bu uygulamanın yapılmasının izah edilebilir bir tarafının olmadığı, bu uygulamaya tepki olarak sevk reddedilmesi nedeniyle ciddi sağlık sorunlarının yaşandığı ve bu sorunun ivedilikle çözüme kavuşturulması gerektiği,

Hakkında toplatma veya yasaklama kararı verilmemiş süreli veya süresiz yayınların talep edilmesine rağmen hükümlü ve tutuklulara verilmemesinin düşünce ve ifade hürriyeti bakımından ağır bir ihlal olduğu,

yönünde şikayet ve taleplerde bulunulmuştur.

6. DEĞERLENDİRMELER

Silivri Ceza infaz Kurumları Kampüsünde yapılan incelemelerde gerek Alt Komisyona verilen bilgiler gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler birlikte değerlendirilmiş ve aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Kampüste yer alan ceza infaz kurumlarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırıldığı görülmekle birlikte bu durumun beraberinde getirdiği sorunların aşılması amacıyla yapılan yeni yatırımlar doğrultusunda yeni yaşam alanı inşaatlarının, özellikle fiziki imkân ve koşulların düzeltilmesinde önemli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir.

Kurum revirine ve Devlet hastanesine sevklerde gereken tedbirlerin alınması gerekmekte; dış hastane sevklerinin zamanında yapılamamasının en önemli nedenlerinden birinin personel eksikliği olması nedeniyle bu alanda ihtiyaç duyulan yeteri kadar personelin istihdam edilerek sorunun çözülmesi gerekmektedir.

İnceleme yapılan kurumlarda, hükümlülerin tekrar topluma kazandırılmaları, meslek edinmeleri ve kişisel gelişimlerinin sağlanması amacıyla açılan kurs, faaliyet ve benzeri etkinliklerin, hükümlü ve tutuklular bakımından olumlu sonuçlar verdiği hem kendileri tarafından dile getirilmiş hem de Alt Komisyon tarafından gözlemlenmiştir. Ceza infaz

kurumlarındaki kurs ve benzeri faaliyetler ile iş yurtlarında çalışma imkânının hem infaz sürecinin iyi geçirilmesine hem de ilgililerin topluma kazandırılmalarına büyük bir katkı sağladığı açıktır. Dolayısıyla bu imkânların olabildiğince yaygınlaştırılması için gereken adımların atılması tavsiye olunmaktadır.

Gerek daha önce farklı dönemlerde yapılan incelemeler neticesinde izleme kurulları tarafından tanzim edilen raporlarda belirtildiği üzere gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde görevli personelle ilgili olarak, bazı istisnai durumlar haricinde şikâyetle bulunulmaması memnuniyet vericidir. Münferit kimi olaylar ve personel hakkında yapılan şikâyetlerle ilgili olaraksa gereğinin hızlı bir biçimde yerine getirilmesi yönünde kurum yetkililerine tavsiyelerde bulunulmuştur.

Birçok temel ihtiyaç maddesinin tedarik edilemediğine dair şikâyetler hakkında kurum yetkilileri tarafından, sorunun şimdiye kadar uygulanan sistemin değiştirilmesi nedeniyle dönemsel olduğu ve yeni bilgisayar sistemine tam olarak geçildiğinde herhangi bir sorun yaşanmayacağı bilgisi verilmiştir. Bununla birlikte kantinden alınan ürünlerin fiyatlarının piyasa rayicinden yüksek olup olmadığına dair şikâyetlere ilişkin araştırma yapılması ve piyasa rayicinin üzerinde satılan ürünler var ise bunların fiyatlarının makul düzeylere indirilmesi hususuna dikkat çekilmektedir.

Hobi ve meslek edindirme kurslarında mümkün olduğunca ilgililerin talep ve eğilimlerinin göz önünde bulundurulması ve kişisel durumları engel olmamak kaydıyla buna göre yönlendirme yapılması önemli olduğundan dolayısıyla bu konuda gereken adımların atılması konusunda kurum yetkililerine tavsiyede bulunulmuştur.

Kitap okumanın infaz kurumundaki sürenin iyi halli geçirilmesine sağladığı katkının önemi göz önünde bulundurulduğunda kitap okuma alışkanlığının artırılması için kitap sayısının artırılması uygun olacaktır. Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci bendinde “tutum ve davranışları ile diğer hükümlü ve tutuklulara iyi örnek olmak” ödülü gerektiren tutum ve davranış olarak belirlenmiştir. Bu hüküm kapsamında en çok kitap okuyan hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi yoluna gidilebilmesi mümkün olmakla birlikte, hükümlü ve tutukluları kitap okumaya daha çok teşvik etmek için ödül yönetmeliğine kitap okumaya ilişkin açık bir hüküm konulmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan; özellikle hükümlü ve tutuklular tarafından tedarik

edilmek istenen ve mevzuata aykırılık teşkil etmeyen yayınlar hakkında da sorun giderici bir çözüm yolunun benimsenmesi uygun olacaktır.

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte görüş sürelerinin ne kadar olacağı düzenlendikten sonra görüş süresinin görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletileceği hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm uyarınca kurum yetkililerinin belirlenen bu sürelerin tam olarak kullandırılması konusunda gereken her türlü tedbiri almaları gerekmektedir. Dolayısıyla yapılan görüşmelerde yoğun bir şikâyet konusu olan görüş için belirlenen sürenin çoğunun görüş alanına gidiş ve gelişte geçtiği iddialarının araştırılması ve sonuç olarak görüş süresinin fiilen kullandırılması yönünde gereken tedbirlerin alınması gerektiğine işaret edilmiştir.

Ceza infaz kurumlarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırılmasının beraberinde kimi sorunları getirdiği açık bir biçimde görülmektedir. Bu sorunun bir sonucu da kurumlarda görev yapan personel sayısının ihtiyacı karşılamamasıdır. Personelin yoğun ve ağır iş yükü altında çalıştığı bilinen bir gerçek olmakla birlikte bizzat yerinde yapılan incelemelerde de görülmektedir. Bu sorunun çözülmesi için personel sayısının yeterli seviyeye çıkarılması için gereken adımların atılmasının elzem olduğu görülmektedir. Diğer taraftan yoğun ve ağır iş yükü altında çalışan infaz koruma memurlarının özlük hakları başta olmak üzere çalışma koşullarında iyileştirme yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda infaz koruma memurlarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca tabi oldukları hizmet sınıfının değiştirilmesi bir başka yöntem olarak benimsenebilir. Ayrıca sözleşmeli olarak çalışan infaz koruma memurları ile kadrolu olanların özlük hakları başta olmak üzere birçok konuda farklı hükümlere tabi tutulmaları, eşit işe eşit ücret ilkesi ve fırsat eşitliği ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. Çalışma barışını bozan bu uygulamalara yönelik çalışmalar yapılmasının bu alanda yaşanan sorunlarının büyük oranda çözülmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

7. SONUÇ

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından 5 Eylül 2019 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde gerçekleştirilen inceleme ziyareti sonucunda elde edilen tüm bilgi ve belge ile yapılan görüşmeler neticesinde tanzim edilen raporumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına saygı ile arz olunur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARINI İNCELEME ALT KOMİSYONU

Toplantı No : 5

07/11/2019

Karar No : 4

Konu : Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

Hüseyin YAYMAN Hatay Milletvekili Başkan	Ali Haydar HAKVERDİ Ankara Milletvekili Üye <i>Muhalefet Şerhi Vardır</i>
Erol KAVUNCU Çorum Milletvekili Üye	Oya ERONAT Diyarbakır Milletvekili Üye
İrfan KAPLAN Gaziantep Milletvekili Üye <i>Toplantıya Katılamadı</i>	İbrahim YURDUNUSEVEN Afyonkarahisar Milletvekili Üye
Memet Bülent KARATAŞ İstanbul Milletvekili Üye <i>Toplantıya Katılamadı</i>	Ümit BEYAZ İstanbul Milletvekili Üye <i>Toplantıya Katılamadı</i>
Ebrü GÜNAY Mardin Milletvekili Üye <i>Muhalefet Şerhi Vardır</i>	Osman Nuri GÜLAÇAR Van Milletvekili Üye

SİLVİRİ CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEME RAPORU

5 Eylül 2019 tarihinde yapılan inceleme sonrası komisyonumuzun genel tespitlerine iştirak ediyorum. Tespit edilen sorunların ve hak ihlallerinin giderilmesi için komisyon raporuna ek olarak aşağıda belirttiğim somut çözüm önerilerimin rapora eklenmesini şerh ediyorum.

1. Sağlık sorunlarının çözümü için Sağlık Bakanlığı ile yeniden protokol imzalanmalı, düzenli bulunan hekim sayıları artırılmalı, dış hekimi istihdamı sağlanmalı, sevkler ve sağlığa dair şikayetlerde daha hızlı sonuç alacak çözümler üretilmelidir.
2. Kanun, tüzük, yönetmelik ve protokoller ile belirlenmiş olan sosyal faaliyet ve ortak alandan faydalanma hakları memur yetersizliği veya başkaca sebepler öne sürülerek engellenmesine derhal son verilerek yasal hakları teslim edilmeli.
3. Daha çok personel eksikliğinden kaynaklanan, ziyaretçilerin girişinde yaşanan uzun bekleyişler çözülmeli, görüş sürelerine riayet edilmelidir. Ziyaret saati hesabında görüşün başlaması ve sonlandırılması dışında geliş-gidiş süreleri dahil edilmemelidir.
4. Yasaklı olmayan yayınların mahkumlara ulaşmasındaki keyfi engellemeler kaldırılmalıdır.
5. En çok şikayet edilen kelepçeli muayeneye son verilmeli bu hususta ayrıntılı bir düzenleme yeniden yapılmalıdır.
6. Okula giden çocuklar için hafta sonu görüş günü konulmalıdır.
7. Hoş geldin dayacağına son verilmeli, aksi uygulama yapanlar için etkin soruşturma yapılmalıdır.
8. Ceza infaz kurumlarında çalışan personelin sayısı artırılmalı ve güvenlik sınıfı sayılarak 3600 ek gösterge verilmelidir. Ayrıca sözleşmeli ve kadrolu personel arasındaki ayırım kaldırılmalıdır.
9. Kapasitesinin çok üstünde tutuklu ve hükümlü bulunan cezaevlerinin koşullarını iyileştirmenin yolu yeni cezaevleri yapmak değildir. Eğitimin iyileştirilmesi, ekonomik ve sosyal adaletin sağlanması sonucu suç ve suçlu oranındaki düşüşle iyileşme sağlanabilir. Hukukun üstün, adaletin hakim ve demokrasinin işlediği bir ülkede özgür insanların suçtan uzaklaşacağı aşikardır. Üretime yönelik ekonomiye geçiş ile işsizliğin çözüleceği ve suç oranının düşeceği mevcut hükümete hatırlatılmalıdır.

Ali Haydar HAKVERDİ

Ankara Milletvekili

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyesi

Tutuklu ve Hükümlü Hakları Alt Komisyonu Üyesi